

WILGEN

door

LEONARD A. SPRINGER.

Een en ander naar aanleiding van het boekje over Griendcultuur
in ons land door P. J. Drost.

Toen ik het boekje van den heer P. J. Drost over „Griendcultuur in ons land” ontving, had ik gedacht daarin eens wat meer over onze wilgen te vinden, temeer daar ik tijdens het leven van wijlen den heer Hesselink het proefveld bij Amersfoort bezocht en daar niet minder dan 68 wilgensoorten en -vormen uitgeplant vond, ter beoordeeling der waarde voor onze griendcultuur.

Daar deze of onder plaatselijke namen of onder z.g. wetenschappelijke namen stonden, was blijkbaar niet uitgemaakt, wat men eigenlijk bedoelde. Deze collectie was mede de oorzaak dat de Nederlandsche Dendrologische Vereeniging een prijsvraag uitschreef om eens een opruiming in den Augiasstal te houden en eens vast te stellen wat men in onze griendvelden eigenlijk kweekte. Jammer genoeg is daar nooit eenig antwoord op gekomen en besloot men na 2 jaren wachters de prijsvraag maar te sluiten. Er scheen onder de jonge dendrologen geen liefhebberij te zijn, dit geslacht eens grondig te onderzoeken, vooral wat betreft de in cultuur zijnde soorten.

Ik had gedacht in het boekje van Drost wat opheldering te vinden. De schrijver zegt wel, dat het zijn bedoeling niet is een botanische beschouwing over de wilgensoorten te geven, maar een betere en meer nauwkeurige opgave der soorten en bastaarden, die in onze grienden voorkomen was wel wenschelijk geweest.

Wij weten allen, dat vele soorten en vormen onder verschillende plaatselijke namen gekweekt worden al naar de streek, waar men de griendcultuur beoefent. Zoo o.a. werden mij bij Wijhe twee vormen van *S. amygdalina* getoond, daar gekweekt als gele en bruine beuk. (Sic!). Vanwaar komt den naam Duitse Dot voor *Salix dasyclados*? Het woord *dot* zal wel een misplaatste verbastering zijn van *Dotterweide*, wat belachelijk is, daar in Duitschland met dezen naam bedoeld wordt de *Salix alba* var. *vitellina*, omdat de eenjarige twijgen de kleur van eierdooier hebben en dit bij *S. dasyclados* absoluut niet het geval is.

Zoo vind ik ook voor *Salix amygdalina* aangegeven het *Grauw*, terwijl de Nederlandsche namen : *Amandel-* of *Twee-*

bastwilg er beter op toepasselijk zijn. De eerste om de oppervlakkige gelijkenis der bladeren op die van den amandelboom; de tweede omdat bij oudere stammen de daure kurklaag op de wijze der platanen afschilft en de daaronder te voorschijn komende jonge schors oranje gekleurd is in tegenstelling der grauwe kleur van de oude schors.

Zoo vind ik op bl. 14: *Amerikaansche wilg* als de Nederlandsche naam voor een mogelijke bastaard tusschen *S. amygdalina* en *S. purpurea*, beiden absoluut geen amerikaansche soorten. Evenwel hebben de kweekers de dwaze gewoonte om een ondersoort of variatie van *Salix purpurea* met dunne neergebogen roode twijgen op stammen van *S. caprea* of *S. daphnoides* te enten en dan als *Salix americana pendula* in den handel te brengen, terwijl er geen enkele wilgensoort is, die den wetenschappelijken naam draagt van *S. americana*. Bovendien zijn er volgens Sargent in Amerika 34 verschillende soorten te vinden.

Ook omtrent den *bitterwilg* is de schrijver zeer oppervlakkig. Ook hiervan worden tal van vormen gekweekt, die in de grienderijen gevonden worden en zeer verschillend in groeiwijze zijn. Een dezer werd voor 60 jaren geleden als *S. uralensis* onder de Kaspische zandwilgen gerekend. Dit is ook weer misleidend, omdat de andere daartoe gerekende soorten tot een geheel andere afdeling — *Pruinosae* — behooren. Het zijn de *S. daphnoides* en *S. acutifolia*.

De *S. uralensis* is de kweekersnaam van *S. purp.* var. *gracilis*. De twijgen zijn als van bijna alle *purpurea*-vormen grauwgroen, doch zeer dun en buigzaam. Zij worden veel voor fijn mandenwerk gebruikt. Verder worden in grienderijen gekweekt de vormen *Lambertsiana*, *Kercksii*, *Helix*, door sommige botanici als afzonderlijke soorten beschouwd.

Behalve voor manden- en ander vlechtwerk wordt de *S. purpurea* o.a. ook gebruikt om uit de schors salicylzuur te bereiden.

De *purpurea*-vormen worden veel in de duinen aangeplant.

Indertijd vroeg wijlen Dr. Greshof mij, of ik den wilg kende met roode twijgen, die in Engeland the red willow wordt genoemd, en meer salicylzuur zou bevatten. Volgens de omschrijving, die hij mij gaf moest het een *S. purpurea* zijn met roode twijgen, zooals bij *S. purp. pendula* Dipp.

Nu heet in Engeland de *S. rubra* ook *red willow*, maar de naam *rubra* duidt op de roode helmknoppen, zooals bij de *S. purpurea* op de purperen helmknoppen en niet op de jonge schors.

Dat die plaatselijke namen of vertaalde wetenschappelijke namen schromelijke verwarring kunnen geven, zelfs tot processen kunnen leiden, zien wij uit een kwestie, behandeld in het pharmaceutisch Weekblad van 14 Febr. 1903, waarin het ging om een geval van levering van wilgenbast voor

salicylbereiding. Het proces werd te Edenburg gevoerd tusschen een Engelschen fabrikant en een Belgischen schorsleverancier. De Engelsche fabrikant kreeg eigen op zijn eigen chemische proveed, doch welken soort er eigenlijk geleverd was of geleverd had moeten zijn, is niet duidelijk uitgemaakt. Dit had mogelijk kunnen zijn als men van beide zijden levend materiaal had laten zien. Het schermen met plaatselijke namen veroorzaakt in de dendrologische wereld veel last en moeite.

Men moet duidelijk aangeven wat men bedoelt en dit nu is niet het geval in de grienderijen waar men maar steeds vasthoudt aan overoude vastgeroeste gebruiken, zooals het helaas ook in andere gevallen is. Men ziet er tegen op logische verbeteringen aan te brengen.

UIT DE DAGBLADEN.

Algemeen Handelsblad, 28 Januari 1935.

KERNVORMING IN EBBENHOUT.

Zondag 27 Januari hield de Nederlandsche Botanische Vereeniging haar jaarvergadering in het Botanisch Laboratorium te Utrecht.

De laatste spreker was de heer K. Griffioen, die sprak over de kernhoutvorming bij *Diospyros*. Verschillende *Diospyros*-soorten vormen kernhout, het z.g. donkere ebbenhout. Uit een onderzoek is gebleken, dat de kleurende bestanddeelen overeenkomen met humusstoffen. Dit is o.a. zeer duidelijk aangetoond voor het in alkaliën oplosbare gedeelte, dat identiek is met of in ieder geval zeer nauw verwant is aan de humuszuren uit bruinkool en turf. De zwarte, in loog niet oplosbare substanties zouden dan gedecarboxyleerde humuszuren (huminen) zijn, die weer verder kunnen inkolen tot koolachtige producten.

Door anatomisch-microchemisch onderzoek kon aannemelijk gemaakt worden, dat de humuszuren ontstaan uit lignine; deze is ten deele uit de celwanden van het kernhout verdwenen, waarschijnlijk door oxydatieprocessen, en neergeslagen in de cellumina. Daar Cahumaat onoplosbaar is, zou calcium hierbij van veel belang kunnen zijn. De theorie, dat aan de lignine de grootste rol moet worden toegeschreven bij dergelijke processen in de natuur, wordt tegenwoordig steeds meer aangenomen. Cellulose zou hierbij slechts een zeer ondergeschikte rol spelen.